

Dokle uvijek isto?

MARIJA GRGIČEVIĆ

Dalje o *Gloriji* u pravoslavnom kontekstu
Jelene Lužine

PREMIJERE

RAZGOVOR

FESTIVALI

VOX

HISTRIONIS

AKTUALNOSTI

TEORIJA

NOVE KNJIGE

SJEĆANJA

DRAMA

Kako u prvom nastavku svoje *Glorije u pravoslavnom kontekstu* Jelena Lužina nekoliko puta spominje ime moje nepodobnosti (ili nepoćudnosti, kako vam drago, jer to su sinonimi u vremenskom slijedu), bit će da bih joj trebala odgovoriti. Nerado se prihvaćam toga nimalo zanimljiva razgovora, jer sve što se tu može reći, čini mi se nekako odveć otrcanim, a kada pomislim koliko bi mi samo pepela trebalo da djelomično okajem grijeha što mi ih spočitava uvažena znanstvenica, dođe mi da je pokušam zaboraviti zajedno s duhom bratstva i jedinstva, što je tako prošlo izletio iz neoprezno otvorene boce i sada veseo i rumen trijumfalno leprša i to baš oko ni krive ni dužne *Glorije* Ranka Marinkovića.

Neću reći zašto sam vam lagala, jer bi to bila prekrupna riječ, bila je to jednostavno *licentia poetica* uredništva (uvršavanje u rubriku "Odjeci") iz koje je gospođa zaključila da sam svoj tekst *Glorija Ranka Marinkovića* ("Kazalište" 11-12, 2002.) napisala na njezin poticaj. Nažalost, nisam. Inkrimirani je tekst prvo bio

koncept prigodnog predavanja (*Ranko Marinković: Glorija, to sam ja*) u jednom nevelikom društvu (Sodalitas), nenamijenjen objavlivanju tiskom. A kada sam u "Kazalištu" 9-10, 2002. susrela spomenutu "Pravoslavnu Gloriju" (privremena kratica naslova), pomislih: zašto da i ja svoju ne objavim? Da bih stvar aktualizirala, učinilo mi se prikladnim nekolicinom uvodnih redaka svoje pisanje povezati s tekstom Jelene Lužine u novom dvobroju časopisa. Priznajem da me je zagolicala bilješka br. 6 iz teksta gospođe Lužine, koja kaže da Marinkovićeva *Glorija* jest sudjelovala na Sterijinu pozorju, ali izvan konkurencije. Pokušala sam pronaći kataloge prvih godišta Sterijina pozorja, što u Zagrebu nisam uspjela, a nisam se nažalost potrudila elektronskom poštom (molim prvu dozu pepela!) obratiti kompetentnima u Novom Sadu, iako vjerujem da bih dobila uredan odgovor i oslobodila sebe i čitatelje ove epizode. Tako sam se usudila obnoviti koliko prastaro, toliko periferno pitanje *Glorijina* (ne)nagrađivanja na Sterijinu pozorju.

isto?

isto?

Da to ipak nije bilo uzaludno, pokazuje nastavak pisanja Jelene Lužine u broju 13-14, 2003. u kojem, duže sasvim usput, pokraj mnogo drugih na svoj način zanimljivih tema, no bez veze s tobožnjom "polemikom", na kraju krajeva ipak potvrđuje da je *Glorija* drugom prilikom od one u njezinu prvom tekstu o *Gloriji* pribilježenoj pod brojem 6 bila u konkurenciji Sterijina pozorja i ostala nenagrađena. O drami koja je tom zгодom dobila prednost pred *Glorijom* nikada nisam mislila niti bih napisala ista nepovoljno, naprotiv, pa za taj dio gospodinih izvoda ne tražim pepela. Isto tako ni za svoje riječi o tome da je nenagrađivanje Marinkovićeve *Glorije* najveća pogreška ocjenjivačkih komisija Sterijina pozorja iz vremena bivše zajedničke države. S obzirom na svoje izvanredno poznavanje toga festivala i posjedovanje bogate pismohrane, bilo bi zanimljivo da je Jelena Lužina objavila naslove svih nagrađenih dramskih tekstova iz te konkurencije pa da mojoj neupućenosti bar donekle približi razloge zbog kojih *Glorija* Ranka Marinkovića nije bila pripuštena u to visoko društvo laureata, odnosno razloge zbog kojih je po njezinoj reakciji još i danas tako užasavajuće neprilično spomenuti nepravdu Jugoslovenskih pozorišnih igara prema Marinkovićevoj *Gloriji*. Nadalje, njezino isticanje imena glumaca i redatelja koji su bili nagrađeni kada tekst *Glorije* nije doista ne može imati nikakve veze s dometima dramskih tekstova u konkurenciji, budući da su se glumci, redatelj itd. nedvojbeno natjecali u drugim kategorijama. Ili je to možda podsjećanje na tzv. "ključeve" u organizaciji prisilne kulturne zajednice, koji su, bar u mojim očima, više zatvarali nego otvarali mogućnost suradnje među članicama. Ako već ne naslove drama kojima su ocjenjivačke komisije bile sklonije nego *Gloriji*, autorica je, kada je već počela nabirati imena članova žirija koji je ocjenjivao *Gloriju*, a pre-

cizno kaže da ih je bilo devet, mogla imenovati sve, a ne samo dvojicu od njih. Ili, ako je baš željela i poslije toliko vremena što je proteklo od te, po momu neznanstvenom mišljenju, krive procjene ostati diskretna prema većini među ljudima koji su takvu odluku donijeli, mogla je u skladu s boljim običajima ne spomenuti nikoga. Uostalom, to je stvar stila, i ako se moja nepoćudnost tome čudi, to ne znači da se smatram pozvanom o tome suditi.

Kao ni o piscima nagrađene *Gloriji* konkurentne drame, tako ni o redatelju "pravoslavne" *Glorije* nisam mogla nikada ništa reći, jer nažalost (pepela, molim!) mislim da nisam imala prigodu vidjeti njegove predstave. A kada sam citirala redateljeve riječi iz festivalске publikacije, mislila sam da su one posve u duhu vremena u kojem su napisane i bilo bi neumjesno ista im zamjeriti. Ako gospođa Lužina smatra potrebnim objaviti privatno pismo Ranka Marinkovića redatelju *Glorije* u Skoplju, kako bi pokazala da je svoje mišljenje o totalitarnom despotizmu u crkvi redatelj mogao preuzeti i od Ranka Marinkovića (iako pomnija usporedba baš i ne bi potvrdila njihovu identičnost), nije li to više znak podcjenjivanja redatelja prve *Glorije* na makedonskom jeziku nego što bi moglo biti moje doslovno tj. neutralno citiranje? Meni se čini da bi prije mogla biti riječ o općem, poželjnom, gospođa Lužina rekla bi "pravovjernom" mišljenju za to doba, nego što bih bila sklonija pomisliti da je ugledni redatelj ponavljao Marinkovićevo mišljenje, bez obzira je li se s njim slagao ili nije.

A sada dosta, jer sve mi se čini da bi s obzirom na aktere moglo biti još nastavaka. Bez obzira na to koliko je ta tema danas besmislena, kada bismo primjerice pošli uspoređivati greške i promašaje Sterijine nagrade za dramu s onima uglednoga Nobela za književnost, prve bi bile posve neznatne.